

Δὲν κατώρθωσα νὰ εὕρω τὸν τάφον του. Πιστεύω δὲ ὅτι οὔτε ἄλλος τις θὰ κατορθώσῃ τοῦτο.

Ὁ μὴ ἀμέτοχος ὅμως τοῦ Ἑλληνικωτάτου γνωρίσματος: τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς τάφους, ὡς παρηγορηθῆ διὰ τῆς σκέψεως, ὅτι διὰ τὸν Νικηταρᾶν πᾶσα ἡ Ἑλληνικὴ γῆ ἔχει ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας.

Εἶτα ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας ἀναγινώσκει τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν:

ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ,
ΚΥΡΙΑΙ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ,

Τὴν ἐπίσημον ταύτην συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας ὑπηγόρευσαν δύο λόγοι, ὅχι ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλους. Πρῶτον μὲν ὅπως ἐκδηλώσωμεν εὐλαβῶς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τοὺς ἀθανάτους ἐλευθερωτὰς τῆς Πατρίδος σεβασμόν, ἔπειτα δὲ διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν νέα καθήκοντα, τὰ ὁποῖα εἶτε ἀνελάβαμεν ἡμεῖς, εἶτε μᾶς ἀνέθεσε μετ' ἐμπιστοσύνης ἡ Πολιτεία.

Ἀληθῶς ὁ πρὸς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα σεβασμὸς θ' αὐξάνεται, Κύριοι, συνεχῶς ἐφόσον ἀναπτύσσεται καὶ παιδεύεται τὸ Ἔθνος, μέχρις οὗ δηλαδὴ καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης αἰσθανθῆ τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τῆς ἐλευθερίας ἀφ' ἑνός, τὴν ἀσύγκριτον εὐγένειαν τῆς φυλῆς του ἀφ' ἑτέρου. Καὶ εἰς τοῦτο θὰ συντελέσῃ πρῶτον ἡ διοίκησις ἡ χρηστὴ καὶ κατόπιν ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη.

Ἡ Ἀκαδημία, ἐννοεῖται, κυρίως ἀποδίδει εἰς τὴν βαθυτέραν ἐξερεύνησιν τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἐπαναστάσεως πηγῶν. Τὰ διπλωματικὰ ἀρχεῖα τῶν μεγάλων Κρατῶν, π. χ. τὰ τόσον ἐνδιαφέροντα τῆς Κατ'ελλαρίας τῆς Βιέννης, δὲν ἐξητάσθησαν εἰσέτι συστηματικῶς. Τὸ δὲ θλιβερώτερον, ὅγκοι δλόκληροι ἐγγράφων κατὰκείνται καὶ σήπονται μεταξύ μας, ἀνέκδοτοι ἀκόμη. Οἱ μελετήσαντες τοὺς τρεῖς ἐκδοθέντας τόμους τοῦ ἀρχείου τῶν Κουντουριωτῶν κατανοοῦν ἀμέσως πόσον ἀπαραίτητος εἶναι πρὸς οἰανδήποτε νέαν περὶ τοῦ Ἀγῶνος συγγραφὴν νὰ ἴδουν ἐπίσης τὸ φῶς τὰ ἔγγραφα καὶ ἄλλων τῆς Ἐπαναστάσεως πρωταγωνιστῶν, π. χ. τοῦ Ὑψηλάντου καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἡ Ἀκαδημία, ἀναγράφασα πίστωσιν 10 χιλ. δραχμᾶς ἐκ τῶν ὀλιγοστῶν τῆς πόρων πρὸς ἐκδοσιν τοιούτων πηγῶν, ἀναμένει τοὺς Ζωσιμάδεις ὅσοι θ' ἀνοίξουν τὸ βαλάντιον πρὸς φωτισμὸν τοῦ γένους.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀρχεῖακῶν τούτων ἐργασιῶν ἀπεβλέψαμεν Κύριοι, καὶ εἰς ἄλλον θερμουργότερον σκοπόν. Καθήκον εὐγνωμοσύνης εἶναι βεβαίως νὰ γνωρίσωμεν πᾶσαν λεπτομέρειαν τῶν φοβερῶν τῆς ἐπαναστάσεως περιπετειῶν, οἰοδῆποτε γεγονὸς τοῦ βίου τῶν ἡρώων.

Ἄλλ' οὐχὶ μικρότερον πρὸς τὴν μνήμην των καθήκον εἶναι νὰ μεταλαμπαδεύσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν καὶ τὰς ἐρχομένας γενεάς μέρος τοῦλάχιστον τοῦ φρονήματος ἐκείνων, δηλαδὴ νὰ δημιουργήσωμεν καὶ νὰ ἐξάψωμεν ἀμιλλαν φιλοπατρίας καὶ ἀρετῆς. Ἄλλὰ πλὴν τούτου ἴδρυσεν ἡ Ἀκαδημία εἰδικὸν βραβεῖον ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας. Εὐτυχῆσαμεν δὲ νὰ εὐρωμεν ἀμέσως καταλληλοτάτην εὐκαιρίαν καὶ ἀληθῶς ἄξιον τοιούτου ἐπάθλου ἀγωνιστῆν.

Ἦδη ὁ ἀνεξάντλητος δωρητὴς κ. Μπενάκης ἐχορήγησεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν πλὴν ἄλλων κεφάλαιον £ 4 χιλ. πρὸς ἀπονομὴν ἐτησίου βραβεῖου 40 χιλ. δραχ. «εἰς ἴδρυμα ἢ πρόσωπον συντελέσαν πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ πρακτικῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ, ἰδίως εἰς τὰς νέας χώρας». Προκηρύσσοντες τοῦτο σήμερον, θὰ δεχθῶμεν αἰτήσεις μέχρι τέλους τοῦ 1927.

Ἐφέτος ἐορτάζει τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεώς του 50τίαν ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς. Ἰδρυθεὶς κατὰ τὴν Ἐθνικὴν ἀγωνίαν τοῦ 1877, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐξέγερσιν τῆς Κρήτης, εἰς τὸ Θεσσαλικὸν κίνημα τοῦ 1880, εἰς τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1889, εἰς τὸν μικροπόλεμον τοῦ 1897, καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι 1922 σχεδὸν συνεχεῖς πολέμους, εἰς ὅλα τὰ μέτωπα, τὸ Ἠπειρωτικόν, τὸ Μακεδονικόν,³ τὸ Μικρασιατικόν, καὶ φεῦ καὶ τὸ Ρωσικόν. Ἄλλ' ἀπέστειλεν ἱατρικὰς βοήθειάς καὶ ἄλλου, εἰς τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροδοῦνιον, καὶ κατὰ τοὺς σεισμοὺς τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν Σικελίαν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο συνετήρησε πλεόν των 100 νοσοκομείων καὶ ἐνοσήλευσεν πλῆθος τραυματιῶν καὶ ἀσθενῶν «κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ ἑκατομμυρίου». Μόνον κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1912 καὶ 1913 ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἴδρυσεν 20 νοσοκομεία καὶ περιέθαλψε 19.100 ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας, ἤτοι τὸ 1/3 τοῦ νοσηλευθέντος στρατεύματος ὑπὸ τὴν σημαίαν του εἰργάσθησαν οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἡμετέρων χειρουργῶν καὶ ἱατρῶν, τινὲς δὲ τούτων ἀπεδειχθήσαν ἄνδρες, πράγματι γενναῖοι, ὡς π. χ. ὁ Μάνωλας ὁ ὁποῖος μένων νὰ ἐπιβιβασθῆ τελευταῖος, ἐκρεουργήθη εἰς τὴν Μάκρην. Ἄλλ' οὐχ ἤττον τῶν ἱατρῶν ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμεν ὑπερῆφάνως τὰς Ἑλληνίδας νοσοκόμους! Διακόσαι τούτων, πολλαὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς ἀρίστους οἴκους τῶν Ἀθηνῶν, εἰργάσθησαν ὄχι μόνον εἰς τὰ νοσοκομεία ἀλλὰ καὶ τὰ χειρουργεῖα τοῦ μετώπου κοιμώμεναι ὑπὸ σκηνὰς ἐν μέσῳ τοῦ παγετοῦ τῶν Ἠπειρωτικῶν βουνῶν καὶ ἔπειτα τῆς φρικτῆς ζέστης τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος. Τινὲς ἀνεκόμιζαν ἀσθενεῖς, κάτωθεν τῶν βουλγαρικῶν βομβῶν, ἀλλὰ ἠκολούθησαν τὸν στρατὸν μέχρι τοῦ μαρτυρίου τοῦ Σαγγαρίου καὶ περισυλλέγουσαι τοὺς ἀναριθμήτους πληγωμένους, ἐκινδύνευσαν νὰ αἰχμαλωτισθοῦν. Ἀληθινὰ Ἑλληνίδες, μετέφεραν εἰς τὰς ἀβάτους ἐρημίας ὀλίγην θερμὴν φιλοσοργίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ σπιτιοῦ. Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐξετίμησε τόσον τὴν ἐθελουσίαν ταύτην, ὥστε πλὴν τῆς Σχολῆς τῶν Νοσοκόμων ἴδρυσεν καὶ Σχολὴν Ἐθελοντῶν Ἀδελφῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν γυναικῶν συμπεριέλαβε εἰς τοὺς ἀποστόλους του καὶ παιδιὰ — τοὺς νεαροὺς Ἐρυθροσταυρίτας. Δηλαδή κατέταξε εἰς ομάδας 15 χιλ. μαθητῶν ἐθιζομένων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀλληλοδοθηείας καὶ πρὸς διάδοσιν αὐτῶν διανέμει περιοδικὸν εἰς 30 χιλ. ἀντιτύπων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ δράσις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑγιεινὴν, ἴσως δὲ ἢ τοιαύτη πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρεσία δὲν εἶναι μικροτέρα τῆς πολεμικῆς. Οὕτω συνέστησε ἰατρεῖα εἰς τὴν Βυρῶνιαν καὶ τὴν Καισαριανὴν χάριν τῶν προσφύγων, καὶ δύο ἀντιτραχωματικά εἰς τὸ Λαύρειον καὶ τὴν Λάρισαν. Τὸ δὲ σπουδαιότερον, ἐργάζεται πρὸς συστηματικὴν καταπολέμησιν τῆς φοβερᾶς μάλιστα τῆς χώρας, τῆς ἐλονοσίας. Τί πολυτιμότερον ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν ὑγείαν; Ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμουσα τὸ βραβεῖον τῆς Ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν, ἠθέλησε νὰ στεφανώσῃ τὸ ἔργον μιᾶς ὅλης πεντηκονταετίας, νὰ μνημονεύσῃ εὐγνωμόνως τοὺς ἀποθανόντας συμβούλους καὶ προέδρους καὶ νὰ τιμήσῃ δημοσίᾳ σήμερον ὡς πρωτεργάτην τῆς εὐεργετικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τὸν ἀπὸ τοῦ 1917 πρόεδρον κ. Ἰωάννην Ἀθανασάκην.

Ὁ κ. Ἀθανασάκης δὲν ἔχει βεβαίως ἀνάγκην ἐπάθλων ἀρετῆς. Ἀλλὰ πλείσται Ἀκαδημαῖαι χορηγοῦν ἔπαθλα τοιαῦτα, — ἡ Γαλλικὴ τὸ περίφημον *prix Montyon* — καὶ μάλιστα ὄχι μόνον εἰς ἐνηλίκους, ἀλλὰ καὶ εἰς παιδιὰ. Πόσον γονιμώτερα εἶναι τότε τὰ βραβεῖα! Καὶ εὐτυχῶς εἴχαμεν καὶ τοιαύτην προσφορὰν.

Ἡ Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Νηπιακοῦ Ἐπιμελητηρίου Μελᾶ παρέχει κατ' ἔτος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν 10 χιλ. δραχμ. πρὸς ἴδρυσιν ἐτησίου βραβεῖου παιδικῆς ἀρετῆς, ὅπερ προκηρύσσομεν ὡς ἑξῆς κατὰ τοὺς ὅρους τῶν χορηγῶν.

α΄.) Τὸ ποσὸν διαιρεῖται εἰς πέντε δισχιλιόδραχμα βραβεῖα, ὧν τὰ δύο δύνανται νὰ κατανεμηθῶσι καὶ εἰς τέσσαρα χιλιόδραχμα.

β΄.) Τὰ βραβεῖα ταῦτα ἀπονέμονται 1ον) ἢ εἰς μαθητὰς σχολείου ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἡλικίας μέχρι 15 ἐτῶν, οἱ ὅποιοι εἴτε μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς διέσωσαν ἄλλους κινδυνεύοντας, εἴτε ἀφωσιώθησαν εἰς ἀνακούφισιν ἢ θεραπείαν οἰκείων ἢ ξένων ὑπεργήρων ἢ πασχόντων μετ' ἐξαιρετικῆς φιλοστοργίας καὶ αὐτοθυσίας.

γ΄.) Εἰς τὰ σχολεῖα ἐξ ὧν προέρχονται οἱ βραβευόμενοι μαθηταὶ ἀπονέμεται ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας εἰδικὸν μετάλλιον Ἀρετῆς, πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν λοιπῶν μαθητῶν καὶ ἀμιλλαν μεταξὺ τῶν σχολείων. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ὅροι τοῦ βραβεῖου Μελᾶ. Καὶ πάλιν δὲ συνέβη σύμπτωσις ἀγαθῆ. Ὀλίγον μετὰ τὴν εὐγενῆ τῆς Ἐπιτροπείας ἐπιστολὴν ἐγνώσθη γενναία πρᾶξις μαθητοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁ Γυμνασιάρχης κ. Μπαξεβανάκης ἐπιστοποίησε πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἀκαδημίας.

Τὴν 10 Μαρτίου ἐνῶ ἔπαιζαν μερικὰ παιδιὰ εἰς τὸ Φάληρον παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Κηφισοῦ, ἓνα ἐκ τούτων κατέπεσε εἰς τὴν λάσπην τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ τοίχου τῆς ὄχθης, δηλαδή ἀπὸ 2 1/2 περίπου μέτρων. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διέβαιναν ἐκεῖ-

θεν ὁ μαθητὴς τῆς Α' Τάξεως τοῦ Γυμνασίου τοῦ Πειραιῶς Ἀνδρέας Γκίνος, υἱὸς ἐργατικοῦ, ὁ ὁποῖος πηδῆσας, τὸ ἀνέσυρεν ἀπὸ τὸν βουρκον, ὅπου παλαιὸν ἐκινδύνευε νὰ πνιγῇ.

Τὸ μικρὸν τοῦτο κατόρθωμα εἶναι βεβαίως ἀξιέπαινον· καὶ ἀποδίδοντες εἰς τὸν νεαρὸν μαθητὴν τὸ πρῶτον βραβεῖον Μελαῖ, ἤτοι δισχιλιόδραχμον ὁμολογίαν, καὶ εἰς τὸ Α' Γυμνάσιον τοῦ Πειραιῶς τὸ εἰδικὸν μετάλλιον, προτρέπομεν ὅλα τὰ παιδιά νὰ γίνουν ἄξια τοῦ βραβεῖου, καὶ πάντας τοὺς διδασκάλους νὰ ἐμπνέουν τοιοῦτο φρόνημα εἰς τοὺς μαθητάς.

Ἀληθῶς, ψυχικῆς τονώσεως ἔχει σήμερον ἀνάγκη ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἔθνος ἐγείρεται κάποτε φιλοτίμως εἰς ἀπίστευτον τῆ ὄντι καρτερίαν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀληθεύει καὶ τ'ἀνάπαλιν· ὅτι κάποτε μετὰ μίαν συμφορὰν μεταπίπτομεν εἰς ἀπόγνωσιν, δηλαδὴ εἰς περιφρόνησιν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς. Ἀλίμονον καταντῶμεν νὰ ζηλεύωμεν ἄλλους *parvenus* καὶ λησμονοῦμεν, ὡς μὴ ὄφειλε, ποῖον αἰωνόβιον πολιτισμὸν ἐκπροσωποῦμεν.

Ἡ Ἀκαδημία αἰσθάνεται καὶ τοῦτο τὸ καθήκον, νὰ ἐξαίρη σεμνῶς πᾶσαν ἀληθινήν πρόοδον τῆς χώρας καὶ νὰ παραθαρρύνῃ πάντα φιλότιμον ἐργάτην, ἀτενίζοντα εἰς ὅ,τι ὠνόμαζεν ὁ Πλάτων «πέλαγος καλοῦ». Καὶ ἀνέλαβε προθύμως τὴν πρὸ μηνὸς ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτὴν νέαν ἐντολήν, τὴν ἀπονομήν τοῦ Ἀριστείου τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν. Τὸ Ἀριστεῖον τοῦτο ἔχει κάποιαν ἱστορίαν, εὐτυχῶς ὄχι μακράν. Ἰδρυθὲν πρὸ δεκαετίας ὡς «Βασιλικὸν μετάλλιον» ἀπενεμήθη εἰς 5 ποιητάς καὶ λογογράφους, ἤτοι τοὺς ἀειμνήστους Βλάχον καὶ Σουρῆν, τὸν κ. Ἄννινον, τὸν Παλαμᾶν, τὸν Προβελέγγιον, καὶ δύο μουσικούς, τὸν κ. Δαυράγγαν καὶ τὸν κ. Ναπολέοντα Λαμπελέτ, εἰς ἓνα ζωγράφον, τὸν κ. Ἰακωβίδην καὶ ἓνα γλύπτην, τὸν μακαρίτην Φιλιππότην. Μετὰ διετίαν ἐπροβιβάσθη εἰς «Ἀριστεῖον γραμμάτων καὶ τεχνῶν» καὶ ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἀείμνηστον Πολέμην, τὸν Δροσίνην, τὸν Γρυπάρην, τὸν Καλομοίρην, τὸν Γεώργιον Λαμπελέτ καὶ τὸν Παρθένην. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1922-23 ἀπενεμήθη διὰ μιᾶς εἰς ἄλλους 17 καλλιτέχνας καὶ λογίους. Διὰ δὲ τοῦ Διατάγματος τῆς 24 Φεβρουαρίου 1927 «τὸ Ἀριστεῖον ἀπονέμεται κατὰ τετραετεῖς περιόδους ἐκ περιτροπῆς ὡς ἑξῆς: τὸ πρῶτον ἔτος διὰ τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, τὸ δεῦτερον ἔτος διὰ τὰ γράμματα, τὸ τρίτον ἔτος διὰ τὰς καλὰς τέχνας. Δικαιοῦται δὲ τούτου ὁ ἐπιστήμων, ὁ λογοτέχνης, ὁ μουσικὸς συνθέτης, ὁ ζωγράφος, ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ γλύπτης, ὅστις πρὸς τῆ συνόλῳ τῆς προγεγεστέρας αὐτοῦ ἐργασίας, δι' ἔργου, συντελεσθέντος κατὰ τὴν ὡς ἄνω τεταγμένην χρονικὴν περίοδον, συνέβαλεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἢ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης».

Τοιοιουτρόπως κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1928 θ' ἀπονέμωμεν Ἀριστεῖον εἰς δόκιμον

ἐργάτην τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ προκηρῦσσομεν ἐπίσημως ἀπὸ τοῦδε τὸν ἀγῶνα.

Σήμερον δ' ἐκτελοῦντες τὴν εἰδικὴν ἐντολὴν τοῦ ἄρθρου 6 ἀντὶ τοῦ ἀπὸ σειρᾶς ἐτῶν ἀργήσαντος νόμου 1001, ἀπονέμομεν προτάσει τῆς Τάξεως τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν πέντε διὰ μιᾶς ἀριστεῖα εἰς πέντε καλλιτέχναις, δύο γλύπταις, δύο ζωγράφους καὶ ἓνα μουσικόν.

Ἀπονομὴ Ἀριστείου γλυπτικῆς κάτῳθεν τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ ναύσκου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης πάντως εἶναι τόλμημα. Ἄλλ' ἂν ἐπρόκειτο νὰ συγκριθῶμεν ὅλοι μας πρὸς τοὺς ἀρχαίους διδασκάλους τοῦ καλοῦ, αἶ, τότε, Κύριοι, προτιμότερον ἦτο νὰ συντρίψωμεν ὁμοῦ γλύφανα, πινέλλα καὶ γραφίδας. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ Πεντέλη ἀναμένει νέους ἐμψυχωτάς, ὀφείλομεν νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν νεκρανάστασιν τῆς Ἑλληνικωτάτης τῶν καλῶν τεχνῶν, βραβεύοντες τοὺς σημερινούς της μύστας. Ἀφοῦ δὲ κανεὶς γλύπτης δὲν ἔχει σήμερον ἀριστεῖον, τὸ ἔργον μας δὲν ἦτο δύσκολον.

Καὶ πρῶτον ἀνεμνήθημεν τὸν ἀπὸ πολλοῦ λησμονημένον δημιουργὸν τῆς κοιμωμένης τοῦ Νεκροταφείου, τῆς κοιμωμένης Ἀριάδνης, τῆς κοιμωμένης Βασιλοπούλλας, τὸν γέροντα Γιαννούλην Χαλεπᾶν. Δυστυχῶς καὶ ὁ Χαλεπᾶς εἶχεν κοιμηθῆ πνευματικῶς ἐπὶ 45 ἔτη διάφορον τοῦ Ἐπιμενίδου ὕπνον· ἡ φλεγόμενη φαντασία του ἐσβέσθη καὶ ἔζη ὡς βοσκὸς εἰς τὸ πατρικὸν χωρίον, τὸν Πύργον τῆς Τήνου. Ἄν ἡ εὐγενικὴ νῆσος ἐγέννησεν τοὺς πρώτους τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας εὐλογία. Ἐκεῖθεν εἶχεν ἔλθει εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ μικρὸς Γιαννούλης, υἱὸς ἀπλοῦ μαρμαρογλύφου καὶ 16έτης τῷ 1870 ἐνεγράφη εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, ὅπου ἠῦρε διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν τὸν Δρόσην, τὸν γλύπτην τῶν δύο ὑψηλῶν θεῶν τῆς Ἀκαδημίας. Μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἐστάλη ὑπότροφος εἰς τὸ Μόναχον καὶ ἀφοῦ πολλὰκις ἠρίστευσε καὶ ἐκεῖ, ἐπανήλθε τὸ 1876 εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐντὸς δύο ἐτῶν ἔπλασε τὸ περίφημον μνημα τῆς Σοφίας Ἀφεντάκη τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον θωπεύει τῷ ὄντι «ὕπνος ὀδύνας ἀδαής», τὸν Σάτυρον καὶ Βάκχον, κτῆμα τοῦ οἴκου Καραπάνου, τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος τῆς Τήνου, τὸν Ἀγγελὸν Κυρίου κλπ. Ἄλλ' ἐνῶ ἔπλαττε τὴν παιδοκτόνον Μήδειαν τῷ 1878, ἔδουσε τῆς διανοίας του τὸ φῶς. Κατὰ τὴν πνευματικὴν του νύκτα ἔπλαττε καὶ ἔσπαζε τὰ πῆλινα δημιουργήματά του. Ἀπὸ τοῦ 1925 70τοῦτης πλέον ἤρχισε νέαν, ἐντελῶς ἀδέσμευτον δημιουργίαν.

Ὁ καθηγητῆς κ. Θωμᾶς Θωμόπουλος θαυμάζει τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον περισσότερον τῆς πρώτης. «Ὁ Χαλεπᾶς ὁ σημερινὸς (λέγει) εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Χαλεπᾶν ποὺ ἐγνωρίσαμεν». Ἄλλὰ καὶ κατώτερος ἂν εἶναι, (λέγομεν ἡμεῖς) εἶναι ὑπεράξιος τοῦ Ἀριστείου τούτου.

Ὁ δεῦτερος γλύπτης εἶναι πολὺ νεώτερος, ἀλλὰ καὶ γνωστότερος τοῦ Χαλεπᾶ, ὁ κ. Κώστας Δημητριάδης, ἐργαζόμενος ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὸ Παρίσι καὶ τὸ Λονδῖνον.

Ἐκεῖ κατὰ τὰς ἐκθέσεις τὸν ἔχουν ἐγκωμιάσει τόσο κριτικοί, ὥστε σήμερον περιποιεῖ τῷ ὄντι τιμὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δόκιμος τεχνοκρίτης κ. Gabriel Séailles ἐδημοσίευσε μελέτην εἰς τὸ περιοδικὸν *L'Art et les Artistes* τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1922 μετὰ λαμπρῶν φωτοτυπιῶν δέκα καλλιτεχνημάτων τοῦ ἡμετέρου γλύπτου, ἀρχομένην ὡς ἑξῆς :

«Ὁ κ. Δημητριάδης ἀνήκει συγχρόνως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Γαλλίαν, δύο χώρας κλασσικάς, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα συγγενεῖαι».

Πράγματι ὁ Δημητριάδης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλληνικωτάτην Στενήμαχον, καὶ ὅταν αὕτη τῇ 1885 προσηρτήθη εἰς τὴν Βουλγαρίαν, παιδάκι τότε κατέφυγε μετὰ τὸν πατέρα του εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐδῶ ἐσπούδασε εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, ἐδῶ ὠνειροπόλησε τὴν δόξαν, ἐδῶ ἔτυχε τῆς ὑποτροφίας πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς. Καὶ ἔκαμε πραγματικὰς σπουδὰς ὁ Δημητριάδης. Οἱ κορμοὶ τῶν ἔργων του ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς στάσεις τολμηροτάτας, εἶναι μελετημένοι ὅσον καὶ τὰ πρόσωπα. Ἀλλὰ καὶ αἱ συλλήψεις του εἶναι τολμηραί. Τὸ Δίλημμά του—ὑπερφυσικὸν ἀγαλμα ἀνδρὸς—ἐνθυμίζει βεβαίως τὸν περίφημον *Penseur* τοῦ Rodin, τὸν στημένον ἐνώπιον τοῦ Πανθέου. Καὶ ὁμολογουμένως ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ῥωμαλέου Γάλλου διδασκάλου. Ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ Δημητριάδης ἀπέμεινεν Ἑλλην. Πιστὸς εἰς τὸ πνεῦμα τῆς φυλῆς του—λέγει ὁ κ. Séailles—φυλάττει τὸ αἶσθημα τοῦ μέτρου... Καθὼς ὁ πατριώτης του Ἀνδρέας Chénier, θὰ ἔλεγε προθύμως.

Sur des penseurs nouveaux faisons des vers antiques.

Ἀπὸ πολλοῦ παρεσκευάζε μεγάλην σύνθεσιν, σειρὰν 12 ἀγαλμάτων ἀποτελοῦσαν πελώριον μνημεῖον, ἀφιερωμένον εἰς τοὺς *Ἡττημένους τῆς ζωῆς*. Ἀλλὰ τὸ μέγα ἔργον διέκοψεν ὁ πόλεμος, ὁ δὲ Δημητριάδης ἐδημιούργει χαριτωμένα ἀγάλματα λουομένων γυναικῶν, μιᾶς Βάκχης, καὶ φυσικωτάτας προτομὰς, τῶν ὁποίων ἀρίστη ἴσως εἶναι ἡ τοῦ Μορέας. Ὁ καλλιτέχνης εὐρίσκεται σήμερον εἰς ὄλην του τὴν ἀκμὴν. Ἡ δὲ Ἀκαδημία, ἀπονέμουσα τὸ ἀριστεῖον ὡς μακρινὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὸν ξενιτευμένον γλύπτην, ἀναμένει νὰ ἴδῃ στημένον καὶ ἐδῶ, ὑπὸ τὸ Ἀττικὸν φῶς, ἔργον τοῦ κ. Δημητριάδου—καὶ δὴ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Καποδίστρια πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Μετὰ τοὺς δύο γλύπτας ἀναλαβόντες νὰ βραβεύσωμεν δύο ζωγράφους, ἀπεβλέψαμεν ὅλοι πρῶτον εἰς τὸν κ. Γεώργιον Ροῖλόν, καλλιτέχνην γνωστὸν καὶ εἰς μεγάλας ἀλλοδαπὰς ἐκθέσεις. Ὁ Ροῖλός, Γορτύνιος, ἀνήκων εἰς οἶκον ἀγωνιστῶν, μορφωθείς εἰς τὸ Μόναχον ὑπὸ τὸν ἀπαράμιλλον Γύζην, καὶ κατόπιν ἀπὸ τοῦ 1903 ἐπὶ ἕξ ἔτη εἰς τὸ Παρίσι καὶ τὸ Λονδῖνον, εἶναι ἀνεγνωρισμένος *maître*, τηρῶν τὴν ἀκαδημαϊκὴν ὁδὸν τῆς τέχνης. Τὴν τέχνην ταύτην ἐδίδαξεν ἐπὶ 25 ἔτη, δηλαδὴ μέχρι πέρυσιν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Ἀκαταπόνητος, κατέγιεν εἰς πλεῖστα τῆς ζωγρα-

φικῆς εἶδη, ἀπὸ τῆς προσωπογραφίας μέχρι τοῦ τοπίου καὶ ἐξετέλεσε καὶ πίνακας μεγάλους. Ποῖος φιλότεχνος ἀγνοεῖ τὸν Πατριάρχη Γρηγόριον, τοὺς πέντε ποιητάς, τὸν Ἴππόλυτον, τὸ Χαῖρε Ῥαββί ; τῶν ὁποίων τὰ θέματα ἀρκοῦν νὰ δεῖξουν τὴν ποικιλίαν τῆς ἐμπνεύσεώς του. Ἄλλὰ περισσότερο ἴσως θὰ ἐπιζήση ὁ κ. Ροῖλδς ὡς πολεμικὸς ζωγράφος. Διότι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς φιλογωνίους παλαιούς, ἐξῆλθε τοῦ ἐργαστηρίου καὶ συμμερίσθη τὰ ἀπὸ θοτίας ἀτυχήματα καὶ τὰς νίκας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ἀπὸ τὰς ἀψιμαχίας τοῦ 1897 ἀπεκόμισε τὰ Δελέρια καὶ τὰ Γεντζέλια, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκείνην τὴν ἔφοδον τῶν Εὐζώνων, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Νιρβάνας ὠνόμασε λαίλαπα. Κατὰ τὰ ἔτη τῶν τροπαίων εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὀλίγαις ὥραις πρὸ τοῦ Στρατοῦ καὶ κατὰ τὸν Ἑλληνοβουλγαρικὸν πόλεμον ἔφθασε μέχρι τοῦ στενοῦ τῆς Κρέσνας, ὅθεν ἐνεπνεύσθη τὸν πολυπαθῆ πίνακα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Ἀκόμη περισσότερα σχέδια μᾶς ἔφερε ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου συχνὰ κατεσκήνωνεν εἰς τὰς προφυλακὰς. Οἱ σαλπικταὶ του, οἱ ἀνιχνευταὶ του, οἱ Τσέτηδες, εἶναι τύποι ζωντανοί. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐξαιρέτως ἐμελέτησεν ὁ κ. Ροῖλδς τὸ εὐγενέστατον τῶν ζώων, τὸν ἵππον, τὸ χάρμα τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Φειδίου. Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι ἐκ τοῦ συντριβομένου ἄρματος τοῦ Ἴππολύτου ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ σώσω κάτι, θὰ ἐξέλεγα τὸ πρῶτον τῶν ἀλόγων.

Προκειμένου περὶ τοῦ δευτέρου ζωγράφου ἐσταματήσαμεν εἰς περισσότερα ὀνόματα, διότι καὶ νεώτεροι εὐτυχῶς ἀμιλλῶνται πρὸς παλαιότερους.

Ἄλλ' ἀποφασίσαντες νὰ βραβεύσωμεν τοπιογράφον, ἠκούσαμεν τὴν γνώμην τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ζωγράφου, ὅτι δηλαδὴ δοκιμώτερος εἶναι ὁ κ. Ἐπαμ. Θωμόπουλος, πρῶτος ἀπὸ τοῦ 1915 εἰδικὸς καθηγητὴς τῶν ὑπαιθρίων σπουδῶν ἐν τῇ Πολυτεχνείῳ. Οὐδεὶς ἴσως ἄλλος ἐμελέτησεν ἐπιμονώτερον τοῦ Πατρηνοῦ ζωγράφου τὸ Ἑλληνικὸν ὑπαιθρον — θὰ ἔλεγα τὴν βουκολικὴν ἀποψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ βουνοῦ. Σπουδάσας εἰς τὴν γραφικὴν Ἰταλίαν, κατέγινεν εἰδικιώτερον εἰς τὴν φύσιν τῆς πατρίδος του, τῆς Ἀχαΐας, καὶ ἀπεικόνισε τὰς χιονισμένας κορυφὰς τοῦ Χελμοῦ — εἰς πολυαριθμοὺς πίνακας, κάποτε πολὺ μεγάλους. Ὁ κ. Μπενάκης ἠγόρασε χάριν τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης τὸν τεράστιον «Ἀπὸ τὴν Στάνη στὸ χωριὸ» καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα κατέχει τὰς «Θερίστρες». Τὰ ἔργα του ἔχουν φῶς καὶ χρῶμα καὶ αἰ συνθέσεις του εἶναι σχεδὸν πάντοτε δεξιά. Ἡ τοπιογραφία ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐπετέλεσε λαμπρὰς προόδους. Ἄλλὰ φοβοῦμαι ὅτι εἰς τὸ κάλλος τοῦ Ἑλληνικοῦ τοπίου ἀρμόζει τὸ παλαιὸν ἐπίθετον «ἀμήχανον». Πῶς ν' ἀποδώσῃ κανεὶς τάχα μὲ χρώματα τὴν θεῖαν διαφάνειαν τοῦ ἀττικοῦ αἰθέρος, ὅπου καὶ τὰ ἀπώτερα φαίνονται τόσοσιν κοντινά ; Βραβεύοντες τὸν κ. Θωμόπουλον, λέγομεν πρὸς τοὺς νεαροὺς ζωγράφους· Μελετᾶτε αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς Ἑλλάδος, τὸ φῶς καὶ τὴν σκιάν, τὸν μάγον τοῦτον οὐρανόν, τὸ μοναδικὸν σύνολον βουνοῦ ἀκρογιαλιᾶς καὶ δάσους.

Ὁ μουσικὸς ἀριστεὺς εἶναι νέος καὶ λαμβάνει κατ' ἐξαίρεσιν τιμὴν δοθεῖσαν εἰς πρεσβυτέρους ὡς στεφάνωμα τελειωμένης ἐργασίας. Μέχρι τοῦδε τὸ μουσικὸν ἀριστεῖον κατέχουν ὁ Λαυράγκας, ὁ Καλομοίρης, οἱ δύο Λαμπελέτ, ὁ Ῥιάδης καὶ ὁ Βάρβογλης. Ἄλλ' ὁ κ. Δημήτριος Μητρόπουλος φαίνεται εἰς ὅλους μας μουσικὴ ἰδιοφυΐα. Ἀθηναῖος, μαθητὴς τοῦ Ῥαδέιου τῶν Ἀθηνῶν, ἔτυχε τῆς ἀνεξαντλήτου προστασίας τοῦ κ. Μπενάκη καὶ ἐσπούδασε εἰς τὰς Βρυξέλλας καὶ κυρίως τὴν Γερμανίαν. Ἐντὸς τῶν πρωτολειῶν καὶ τῆς ὥραίας στρατιωτικῆς σουίτας ἔγραψε τὴν *Παναγίαν τῆς Σπάρτης*, ἐπὶ στίχων τοῦ Σικελιανοῦ, τὴν *Κασσιανὴν* τοῦ Παλαμᾶ καὶ ὀλόκληρον μελόδραμα, τὴν *Βεατρίκην* ἐπὶ κειμένου τοῦ Ναίτερλιγκ (1920), τὴν *Alouette* καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σονάταν. Τελευταῖα καὶ παραδοξότατα τῶν ἔργων του εἶναι δέκα τραγούδια τοῦ ἰδιοτύπου Ἀλεξανδρινοῦ ποιητοῦ, τοῦ κ. Καβάφη, μίαν σονάτα διὰ βιολί, καὶ Τρίπτυχον διὰ πιάνον. Ἄλλ' ἂν ἡ συνθετικὴ τοῦ κ. Μητροπούλου δύναμις ἐξανθεῖ ἀκόμη, ἢ ἰκανότης τῆς ἐκτελέσεως εἶναι ἤδη ὠριμωτάτη. Πῶς ἄλλως ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ — διαρκούντος μάλιστα τοῦ πολέμου — ὡς κρατικὸς μουσικὸς υπάλληλος εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν ὄπεραν τοῦ Βερολίνου; Ἀληθῶς ἡ αἰσθητικὴ του ἀντίληψις τῶν μουσουργημάτων καταντᾶ σχεδὸν ἀναδημιουργία. Καὶ μίᾳ λεπτομέρεια. Ὁ κ. Μητρόπουλος διακρίνεται καὶ εἰς τὸ μουσικὸν ἐκεῖνο ὄργανον, ποῦ εἶναι καὶ αὐτὸ Ἑλληνικὴ ἐφεύρεσις, τὴν ὁποίαν — ὅπως τόσας ἄλλας — ἐχαρίσαμεν εἰς τὴν Δύσιν χωρὶς νὰ τὴν κρατήσωμεν ἡμεῖς, εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον, τὸ *orgue*.

Καὶ τώρα πρὶν κλείσωμεν, κύριοι, τὸν σημερινὸν ἀπολογισμὸν τῆς Ἀκαδημίας, ἅς εὐχηθῶμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μας νέαν ἀνθησιν καλοῦ, ἅς φαντασθῶμεν ὅλοι τὰς ὥραίας τέχνας ἠνωμένας εἰς ἀρμονικὸν αἶνον τῶν τροπαίων τῆς μεγάλης γενεᾶς, εἰς ὑπόμνησιν τῶν χαλεπῶν ἀγώνων τῆς σημερινῆς καὶ τέλος εἰς ὕμνον, ὦ θεοί, καὶ μιᾶς νέας νίκης!

Καὶ ἤδη καλῶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας νὰ προσέλθουν ὅσοι παρευρίσκονται τῶν ἀξιωθέντων τοῦ βραβείου πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ.

1. Ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἑλλην. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΕΛΤΑΣ
2. Ὁ κ. Γ. ΡΟΪΛΟΣ
3. Ὁ κ. Ε.Μ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ
4. Ὁ κ. Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
5. Ὁ Γυμνασιάρχης κ. ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΗΣ μετὰ τοῦ μαθητοῦ ΑΝ ΓΚΙΝΟΥ